

Om Allinge Kirke

Allinge kirke er sognekirke for Allinge-Sandvig sogn. Sognet er i sin tid udskilt fra Olsker sogn, hvortil det var anneks lige til 1941. Kirken, - kaldtes i 1569 "Alende Capell"

Allerede i middelalderen synes skibet forlænget mod vest. Og senere - antagelig i renæssancetiden - tilbyggede man et tårn mod vest.

I 1892 skete den store ombygning under ledelse af Mathias Bidstrup. Hele den østlige del, som var den oprindelige kirke, blev fjernet. I stedet blev der bygget et tværskib, - og helt mod øst en korbygning.

Kirken fik efter denne ombygning omkring 600 siddepladser. I dag er antallet af kirkens siddepladser dog halveret.

Kirken har overalt træloft. For langhusets vedkommende en flad tøndehvælving.

Tidligere blev klokken aldrig 9 i Allinge, hvis man da ellers skal tro det gamle tårn-ur. Skiven fra tårnuret, er nu brugt til et bornholmerur inde i kirken. Maleren, der i sin tid skulle male urets skive, kendte åbenbart ikke forskel på, hvordan man skriver 9 og 11 med romertal (IX) og (XI).

Mindetavler – og kongebesøg

På korsarmens væg mod syd ses to mindetavler over danske kongers besøg på Bornholm. Den ene giver en udførlig reportage om Christian den 5.s besøg på Bornholm i 1687, og er opsat for efterkommere til erindring. I et mere nutidigt sprog står der:

Anno 1687 er den 7. maj hans kongelige majestæt Christian den 5. til glædelig erindring for dette lands indbyggere ankommet her til Bornholm i Sandvig med 6 fregatter.

Og efter hans kongelige majestæt havde beset Hammershus, rejste han straks til Rønne, hvor han hørte prædiken den 8.maj.

Samme dag rejste han til Svaneke og blev der til den 11. maj. Derfra begav han sig til Christiansø. Hans majestæt kom dog igen tilbage til Sandvig den 13. maj, på grund af modvind og storm på hjemrejsen. Han indlogerede sig hos tøjmester Niels Jørgensen i Sandvig.

Første pinsedag, som var den 15. maj, var hans kongelige majestæt i Allinge kirke og her hørte hans ærværdighed provstens, Hr. Poul Anchers prædiken. Til højmessens, som han var bestilt til, døbte provsten samtidig sognepræstens, Hr. Jacob Jensen Sodes barn, som var blevet opkaldt efter kongens eget navn Christian. Hans kongelige majestæt tilbød at stå fadder, og sendte for sig til dåben, den højædle oberst, overkommandant og amtmand her over landet, Hr.Diderich Von Wettberg, herre til Østerup Gård.

Da alle ønsker i Allinge Kirke var efterkommet, tog hans kongelige majestæt til Sandvig igen, og begærede straks en aftenprædiken, som holdtes af sognepræst, Hr. Jacob Jensen Sode i en stue hos Niels Jørgensen.

Efter denne begæring var efterkommet, stak hans kongelige majestæt straks til søs og ankom lykkelig til København med sit store følge.

Den anden tavle er ophængt til minde om Frederik den 5.s besøg i 1750. Tavlen i våbenhuset opremser det uhyggelige store antal af ofre for pestepidemierne i 1618 og 1654, sogn for sogn på Bornholm. I Allinge-Sandvig døde således 126 personer af pest i 1618, medens der i 1654 var tale om 102 pestofre.

Pengeblokken

Pengeblokken ved kirkedøren er fra 1700-tallets begyndelse.

På jernlåget er smedet Frederik den 4.s monogram (dansk-norsk konge 1699-1730).

Gammelt krucifiks

Et ser-gotisk korbue-krucifiks fra omkring 1520 er ophængt på væggen umiddelbart øst for dåbspartiet. Det gamle alterkrucifiks blev efter Nationalmuseets ønske renoveret i forbindelse med kirkens gennemgribende restaurering i 1992.

På gulvet under det gamle alterkrucifiks står der en seksarmet lysestage.

Denne smukke lysestage var en gave fra Allinge-Gudhjem kommune til Allinge kirke ved kirkens genåbning i 1992.

Prædikestolen

Prædikestolen i senrenæssance fra ca. 1650 består af 5 fag, hvoraf de fire rummer statuer af evangelisterne. I det femte fag længst mod nord er Frederik den 3.s monogram (dansk-norsk konge fra 1648-1670). På hjørnerne mellem fagene står 6 piller, der forestiller dyderne med deres symbol.

Det fortælles, at prædikestolen ikke var bestemt for Allinge Kirke. Men skibet, der transporterede det, strandede på Nordlandet, - Hvorefter prædikestolen blev reddet i land og havnede i Allinge Kirke.

Døbefonten

Døbefonten af Moseløkkegranit er fra 1890. Dåbsfadet af messing er af nyere dato. Granitgulvet under dåbspartiet er lagt i 1992.

Alteret:

Foruden et par messingstager fra omkring 1650 samt et par lysestager består alterpartiet alene af et krucifiks fra 1800-tallet.

Kalk og disk er fra 1736 og er udført af Asmus Friedrich Holling. Oblat-æskeden, der er skænket af menigheden, er udført af Andreas Brøndlund i 1763. I låget er indgraveret: "Lahs Hansen Mahler 1763" (sognepræst i Sct.Ols og Allinge menighed 1760-1786).

Orgler:

Det gamle orgel på pulpituret har 6 stemmer. Det er bygget i 1864 af A. H. Busch & Sønner. Orglet har en trædebælg og er således også funktionsdygtigt uden elektricitet. Det blev renoveret i 1992

Det nye orgel i kirkens nordlige kors-arm har 12 stemmer. Det er bygget i 1962 af orgelfirmaet Frobenius.

Vest væggen

På kirkens vest væg bag det gamle orgels trædebælg hænger topstykket til kirkens gamle altertavle samt himlen, der før 1892 hang over prædikestolen.

Altertavlen fra omkring 1625 er i renæssancestil. På topstykket står ordene fra Markus evangeliet kapitel 19, vers 14: "Lad de små børn komme til mig, det må i ikke hindre dem i, for guds rige er deres" - og Mattæus kapitel 28, vers 19 "Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet i døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn"

Vest pulpituret

I vest pulpituret er indsat en serie små malerier fra omkring 1750. På en egen morsom og primitiv måde giver det et indtryk af, hvordan Allinge Kirke – og desuden Sct. Ols kirke og velsagtens præste- eller degnebolig, har set ud i 1700-tallet.

Lysekrone

I koret hænger en lysekrone fra ca. 1650. Det fortælles, at denne lysekrone stammer fra Hammerhus. De fire andre lysestager i kirken svarer til Hammerhus-lysekronen i koret. Deres oprindelse er ukendt.

Skibet

Allinge-Sandvig Sømandsforening skænkede skibet "Naos" til kirken i 1905. Stenhugger Herman Svensson i Rosengade byggede det. I 1992 blev skibet renoveret af Villy Holm, der var bosat i Tejn.

Våbenhuset

I tårnrummet opbevares nu gravstenen over Blasius Van Wickedden, som var lûbsk høvedsmand på Hammershus 1543-1547. Der opbevares også en gravsten over Arxat Alberg Boitin, en søn af den efterfølgende høvedsmand på Hammershus, Herman Boitin. Sønnen døde halvandet år gammel den 14. Maj i 1556

Desuden hænger her en pestmindetavle samt 6 tavlen med oversigt over præsterne i sognet. Her står navnene på pastoratets 37 præster siden reformationen i 1537. Den ældste af disse tavler er fra 1755.

Klokkerne

Oppe i tårnet hænger to klokker. Den ene har hverken inskription eller årstal, men er antagelig senmiddelalderlig og formodes at være kommet fra Salomons kapel.

Den anden og største klokke er støbt af Johan Heinrich Armowitz fra Lübeck. På en akanstusbort står indskriften: "Soli Deo gloria" / "Gud alene æren". Og på siden er der indskrevet følgende vers:

*"Da fjerde Frederich bar begge rigers byrde
Da biskop Christen Worm var geistlighedens hyrde
Da landets kommandant (!) var oberst her Niel (!) West
Hans Ancher landets provst. Mahler sognepræst
Da blef jeg støbte paa nye somlengte hafte skrattet
Og Allinge Sanwig bye til min ioprising (!) skattet
Til kiercke raaber jeg til jorde førd og fryd
Paa dommen dag wi faar ne (!) støre klocke lyd
Anno 1725 den 3. Julius"*

Restaurering i 1992:

Kirkens nuværende udseende er resultatet af en omfattende restaurering fra juli til november 1992. Biskop Erik Norman Svendsen, København stod for genåbningen af kirken den 22. november 1992.

Arkitekt Jørn Appel fra Steenbergs tegnestue i Rønne stod for opmåling og gennemførelsen af restaureringen. Keramikeren Gerd Hjord-Pedersen, Rø og kirkemaler Poul Munch Andersen hjalp menighedsrådet med valg af farver samt en stor del af kirkens udsmykning.

Alteret blev flyttet tilbage til gavlvæggen for at skabe bedre plads om døbefonten. Et nylagt granitgulv af Hammergranit markerer dåbspartiet.

Frobenius-orglet blev flyttet fra den østlige sidevæg i kirkens nordlige korsarm til den nordlige gavlvæg.

Pulpituret i den sydlige korsarm blev indrettet til menigheds- og mødelokale, og der kom en ny trappe i våbenhuset, op til klokketårnet.

Hele kirken og meget af inventaret blev nymalet.